

Työneuvoston lausunto TN 1358-99 (1/99)

Työneuvoston lausunto vuosilomalain soveltamisesta. Annettu Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön SAK ry:n pyynnöstä 17. päivänä kesäkuuta 1999.

Lausuntopyyntö

SAK ry on pyytänyt työneuvoston lausuntoa siitä, onko työnantajan menettely ollut vuosilomalain mukaista, kun työntekijöiden vuosiloma on määrätty alkamaan työntekijöiden vapaapäivänä. Lausuntopyynnössä kuvatussa tapauksessa tehtaan (UMP-Kymmene Oyj Rosenlew) työntekijät työskentelevät paperiteollisuuden työehtosopimuksen mukaisessa työaikamuodossa, joka on yksilöity numerolla 27.

Kyseisessä työaikamuodossa tuotanto on käynnissä viikon jokaisena päivänä aamu- ja iltavuorossa. Työvuorokaavioon eri vuorot on merkitty seuraavasti:

a = aamuvuoro

i = iltavuoro

v = vapaavuoro

Työvuorojaksojen välisten vapaiden kohdalla ei työvuorokaaviossa ole mitään merkintää.

Työnantaja piti tehtaalla seisokin, ja sen kanssa samanaikaisesti annettiin työntekijöiden vuosilomat. Seisokki ja vuosilomat oli merkitty alkamaan 14.7.1997, jolloin oli 3-vuorolla työvuorojärjestelmän mukainen vapaapäivä. Kahdella muulla vuorolla vuosiloma alkoi työpäivänä. Kolmosvuoron osalta työnantaja oli merkinnyt sunnuntain 10.8.1997 kohdalla poikittaisviivan, jollaista merkintää työvuorokalenteri ei painetussa muodossa tuntenut. Kolmosvuoron työntekijät veloitettiin saapumaan työvuorolleen 11.8.1997, joka oli ilmoitetun lomajakson jälkeinen ensimmäinen arkipäivä.

Vuosilomalain mukaan työntekijän vuosilomaa ei voida määrätä alkamaan vapaapäivänä, jos lomaan kuuluvien ja siihen liittyvien vapaapäivien määrä vähenisi. Mikäli työnantaja olisi menettänyt vuosilomalain mukaisesti, olisi maanantain 11.8.1997 pitänyt olla vielä kolmosvuoroa tekevien työntekijöiden lomapäivä. Kolmosvuoroa tekevien työntekijöiden lomaan kuuluvien ja siihen liittyvien vapaapäivien määrä väheni yhdellä, koska työnantaja määräsi loman alkamaan työntekijöiden vapaapäivänä.

Lausuntopyynnön liitteenä on työvuorokalenteri heinä- ja elokuulta 1997. Kalenterissa on merkitty tehtaan seisokkiaika, I-III vuorojen työvuorot, lomapäivien pituus lomapäivinä, vapaan pituus sekä työvuoroihin verrattavien vuorojen lukumäärä.

Työneuvosto on varannut UPM-Kymmene Oyj Rosenlewille tilaisuuden tulla kuulluksi asiassa. Tehtaan henkilöstöpäällikkö on ilmoittanut, että yhtiö katsoo työntekijöiden saaneen vuosilomalain edellyttämät 24 lomapäivää eikä heidän lomapäiviensä lukumäärä ole loman alkamisajankohdasta johtuen vähentynyt. Yhtiön mukaan vuosilomalaissa tarkoitetaan lomapäivillä lähinnä 3 §:ssä olevien säännösten mukaan laskettuja päiviä, joina vuosiloman pituus määräytyy. Lomapäivien lukumäärä ei voi yhtiön mielestä muuttua siitä riippuen, alkaako vuosiloma työntekijän vapaapäivänä vai jonain muuna päivänä.

Kyseisessä tapauksessa tehtaan seisokki alkoi maanantaina 14.7.1997, joka oli jatkuvan 2-vuorotyön työvuorojärjestelmän mukainen vapaapäivä. Seisokki päättyi lauantaina 9.8.1997, joka oli viimeinen vuosilomapäivä. Työvuorojärjestelmässä myös loman jälkeinen seuraava päivä 10.8.1997 oli vapaapäivä. Kyseisessä työaikamuodossa viikon kaikki päivät ovat mahdollisia työpäiviä. Yhtiön mukaan työvuorojärjestelmän otteesta voidaan havaita, että tasapuolisuus on toteutunut erimielisyyden kohteena olevan kolmosvuoron työntekijöiden kohdalla.

Työneuvoston lausunto

Vuosilomalain 4 §:n 1 momentin mukaan vuosiloman ajankohdan määrittäminen on eräin rajoituksin työnantajan määrättävissä. Samassa lainkohdassa todetaan, että työnantaja ei saa määrätä työntekijän vuosilomaa alkavaksi työntekijän vapaapäivänä, mikäli tämä johtaisi lomapäivien lukumäärän vähenemiseen. Vuosilomalain mukaan lomapäiviä ovat kaikki muut arkipäivät, paitsi lain 3 §:n 2 momentissa luetellut päivät. Eli lomaa ei saa määrätä alkavaksi työntekijän vapaapäivänä, jos tämä johtaa siihen, että vuosilomalain 3 §:n mukaan laskettavien lomapäivien lukumäärä vähenisi. Lomapäivien lukumäärä ei voi muuttua sen mukaan, alkaako vuosiloma työntekijän vapaapäivänä vai jonain muuna päivänä. Vuosiloma voidaan kuitenkin määrätä työntekijän suostumuksella alkavaksi työntekijän vapaapäivänä.

Työneuvosto katsoo, että lausuntopyynnössä kuvatussa tapauksessa 3-vuorotaitevien työntekijöiden vuosiloma on lyhentynyt yhdellä päivällä, koska loma on määrätty alkavaksi työntekijöiden vapaapäivänä. Kun loman pituus on työvuorokalenterin mukaan ollut 24 päivää, olisi viimeinen lomapäivä tullut olla 11.8.1997.

Sunnuntaipäivä ei ole vuosilomalain mukainen lomapäivä. Näin ollen merkitystä ei ole sillä, että kyseisessä tapauksessa lomaa seurasi sunnuntaipäivä 10.8.1998. Tästä huolimatta 3-vuorotaitevien työntekijöiden vuosiloma on lyhentynyt yhdellä päivällä.